

2. KŁOĆ (73) *vb impf*

kol- o jasne; pozostałe formy z tekstów nie oznaczających ó.

inf kłóć (4). ◇ *praes 1 sg* kolę (4). ◇ *3 sg* kole (44). ◇ *3 pl* kolą (6). ◇ *praet 3 sg m* kłół (1). *f* kłóła (2). ◇ *3 pl m pers* kłoli (3). *subst* kłóły (2). ◇ *fut 3 sg f* będzie kłóła (2). ◇ *imp 2 sg* kol (1). ◇ *impers praet* kłoto (1). ◇ *part praes act* koląc (3).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Wbijać ostre narzędzie, zadawać ciosy bronią kłującą; pungere* *Mącz, Calag, Calep, Cn; fodere* *Mącz, Cn; compungere* *Calep, Cn; fodicare, fossare, stimulare* *Cn (69) : Mącz 132c, 331c [2 r.]; Stechen, de Api. Kłóć. Pchnąć. Pungere. Calag 463a; Oni się w męstwie/ w dzielności kocháli/ Dźiś ledá żydá z workiem pieprzu wołą: Nie dźiw/ że rzadko zá tarczami kolą. KochFr 28; KochSz A3v; Compungo – Kolę, pcham. Calep 229b, [876]b [2 r.].*

kłóć kogo, co (6): KwiatKsiąż Ov; Ruřacy vciekáiących bili/ fiekli/ kłoli/ imáli *StryjKron 135. Cf kłóć kogo, co czym; Zwrot.*

kłóć kogo, co czym (3): A dla tego zaden mądry kucharz pieczyřtego nie kole nożem aby iuřicza nie wyciekała. *GlabGad H3; KochSat B2; SkarŻyw 273.*

W połączeniach szeregowych (5): ktho mu się nawinął w oney zgrái/ fiekl/ rąbał/ kłół/ iż zábitych/ ránnych/ bárzo wiele było *GórńDworz O7v; SkarŻyw 441; Ruřacy goniąc fieką/ kolą/ wiążą/ krzycząc* *StryjKron 255, 135, 390.*

W charakterystycznych połączeniach: kłóć nożem (2), skrypturalikiem.

Zwrot: »oczy kłóć [komu]« = wylupiać oczy, osłepiać (1): drugim oczy kłoto/ ręce odćinano/ nogi vtręcano *SkarŻyw 441.*

Szeregi: »kłóć, (i) rzezać« [szyk 1 : 1] (2): KochSat B2; Tedy go po vlicách y błoćie włoczyli/ [...] dziećiom go teřz y zączętom [!] záwiesiwřzy/ řcrypturalikami kłóć y rzeżać kazáli *SkarŻyw 273.*

»kłóć i sieć« (2): KwiatKsiąż Ov; Punctim caesimque, Pachmie y z wierřchu/ álbo koląc y fiekąc. Mącz 331c. [Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.].

W przen (3) :

kłóć co (1): Ia mowię że ćieleřna buyność ieř niewołą/ Gdy myśl řztychy chorobne lub kłopotne kolą. *RybGęřli C4.*

kłóć czym (2): *RejZwierz 116; Snadź on Krol Nefelio s tym nářzym Bobołą/ Rowni s sobą leć nářzy fortelmi nie kolą. PapřPan R3.*

Przen: Przeszkadzać, draźnić, być niewygodnym, usposabiać niechętnie, być solą w oku [w tym: kogo, co (35)] (42) : Bo cze ono bárzo kole [...] Coř przes Pyche řtrącił marnie *RejKup dd5v; GořCast 28.*

Przysłowie: Będzieć tych podobno niemáło co ie tá prawdą będzie w oczy kłóła *RejAp BB6v, 119v; Prawdą wřzythki kole w oczy* *RejPos 250v marg, 36, 209, 214v, 250v; CzechEp 326, 426. [Ogólem 9 r.].*

Zwrot: »kłóć w oczy, oko« [w tym z podmiotem: wstyđ (7), (po)strach (3)] = pungere oculum *PolAnt; incurrere oculis a. in oculos* *Cn [szyk zmienny] (38 : 2): RejJóz D4, E7v, H5, P2v; Czyřpialam długo wniewoli Bo mie oba woczy kłoli. RejKup M6v, h5v, Ccv; Czuyą to do řyebye Lutheranowye y drudzy kácyrzowye dźiřyeyřřy: Y bárzo ye to w oczy kole/ iż nyemogą zebrányu řwemu tego znáku*

przywłałfczyć. *KromRozm III E4v*; Przeczże ich ten łrogi łtrách wždy nie kole w oczy *RejWiz 172, 166v*; *RejZwierz 7v, 109v*; *BibRadz Eccli 22/22[24]*; *Prot A2v*; bo ią bárzo kłóły w oczy ony łwięthe vpominania y przełtrzegánia iego. *RejPos 322v, 26, 37*; *HistLan A2v*; *RejZwierc 143v*; *CzechRozm 81v, 125v*; *CzechEp 9, 112, 304*; *NiemObr 16*; *ReszPrz 22*; *WujNT przedm 6, s. 288, 386, 603*; Zą czym boiaźń ze łtráchem włtáwicznie kroczy/ Mocno gryźie łumnienié/ á włtyd kole w oczy. *GosłCast 59. Cf Przysłowie.*

a. *Być kłującym (5)* : Ale łuchy á domowy Ofet/ ten wyłoko rołcie á barzo kole. *FalZioł I147d*; *RejZwierc 18.*

Przysłowie: y owłzem byłtrze zápalczywy gniew łwoy (iako ono mowią miły iezu nie kol) włmierzywłzy/ onę przeciw Mołkwi wypráwę ná inłzy čás odłóżył. *StrykKron 69.*

W przen (2) :

kłóć w co (1): Czemu ná to nie baczyłz że cie Pan zowie ćirniem/ głogiem/ á ołtem/ ktory áż przez łkorę przenika: á nie thylko w ciáło/ ále práwie w dułżę kole owieczki iego *RejPos 189.*

W porównaniu (1): pánowie włzytko mowią: day/ day: łędziowie zapłáty y dárow czekáią: moźni przewołdzić myłłi łwoie chcą. Nalepłzy miedzy nimi/ przedłię kole iáko ćierznie z płotu. *SkarKaz)(3.*

2. *Boleć, dolegać (o objawach choroby)*; *fodere, pungere Mącz (4)* : Pot załkorny gdy kole *SienLek S3.*

Zwrot: »w bok kłóć« (1): Bo niepomozę pigułą Kiedy wbok kole rywulá *RejRozpr G4v.*

Bezpodmiotowo [kogo] (2):

kłóć ku czemu (1): Foditur nunc stimulo, Kolemie ku łercu. *Mącz 132c.*

kłóć w czym (1): Pectus pungit aculeus, Kole mie w łercu. *Mącz 331c.*

Synonimy: **1.** *pchać, sztychować*; **2.** *boleć, drzeć.*

Formacje wespółrdzenne: *kłóć się, nakłóć, pokłóć, przekłóć, skłóć, ukłóć, wykłóć, zakłóć, zakłóć się; wykłować; przekalać.*

Cf **KŁOCIE, KŁOTY, KOLĄCY, 1. KOLENIE, KOLIZĄB**